

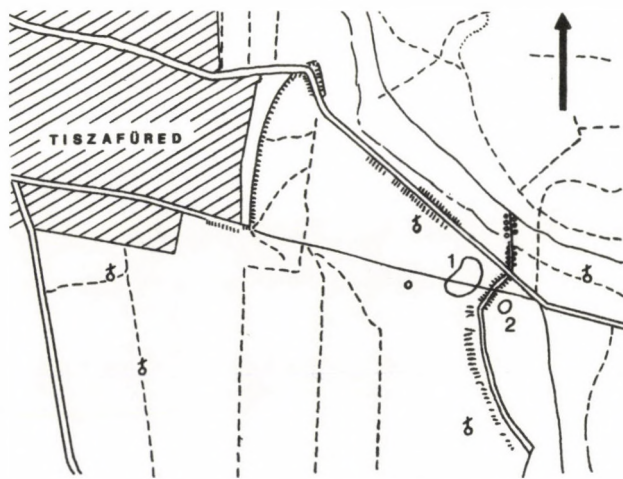
VIII-IX. SZÁZADI TELEPNYOM TISZAFÜRED HATÁRÁBAN

Az avarkor telepkutatása a 60-as évek kezdő lépései után — elsősorban a tudatos kutatómunkának köszönhetően — a 70-es években virágzásnak indult. Az eredmények zöme egyelőre még nem a tudományos közleményekből, hanem csak a Régészeti Füzetek szűkszavú ásatási jelentéseiből, az egyre nagyobb számban elhangzó előadásokból, vagy baráti közlésekből ismert.

Az első hitelesen feltárt és megfigyelt avar ház ásatója és közlője Trogmayer Ottó volt. Közleménye felett (TROGMAYER 1960—62, 3—8) még el-siklott az avarkori telepekhez nem szokott kutatók szeme, de nem történhetett ez meg újra az első nagyobb avar telep feltárása és közlése után. A dunaujvárosi teleprész közzététele (BÓNA 1973, 14—56; 58—73) új korszakot nyitott avarkori régészetünkben. A 60-as évek végén távlati tudományos tervek fő célkitűzései közé iktatták az avarkori telepkutatást: a régebben vagy újonnan feltárt avar temetők egykori telepeinek megkeresését és hiteles feltárását. A célkitűzés a 70-es években vált valóra. Gombamódra szaporodik az avar telepek száma. Egyrésztük, mint hitelesen feltárt telep, ásatás eredménye, másrésztük pedig a feltárt leletekkel hitelesíthető, eddig régészeti raktárakban elfekvő régészeti leletekből kikövetkeztethető telepnym.

* * *

1976 nyarán a Szolnok megyei Tiszafüreden, a község keleti, Majoros nevű határrészén, az 1965—72-ben feltárt avar temetőtől K-re, 400 m-re, az egykori Holt-Tisza mederbe folyó kanális K-i partján kutatásokat végeztünk (1. kép), (GARAM 1977, 41). Célunk: a közel 1300 síros temetőhöz tartozó telep vagy telepek felkutatása volt. A temetőt körülvevő dombháton és a Holt-Tisza meder mindkét partján a temető feltárása idején több ízben végeztünk terepbejárást, eredménytelenül. 1976-ban a telepet szondázással igyekeztünk megtalálni. Először a temetőtől DNy-ra eső dombháton ástunk, ahol bronzkori és honfoglaláskori sírokat találtunk. Közben leletmentő ásatást végeztünk a temetőtől ÉNy-ra, a TSz major területén; bronzkori, szarmata és árpádkori települési jelenségek kerültek napvilágra. Végül a kanális K-i oldalán húztunk kutatóárkokat, melyekben 15—20 cm-es mélységben, telepjelenségek nélkül edénytöredékeket, kisebb tárgyakat ta-

1. kép: A temető és a telep helyszínrajza Tiszafüreden
Abb. 1. Situationsplan des Gräberfeldes
und der Siedlung in Tiszafüred

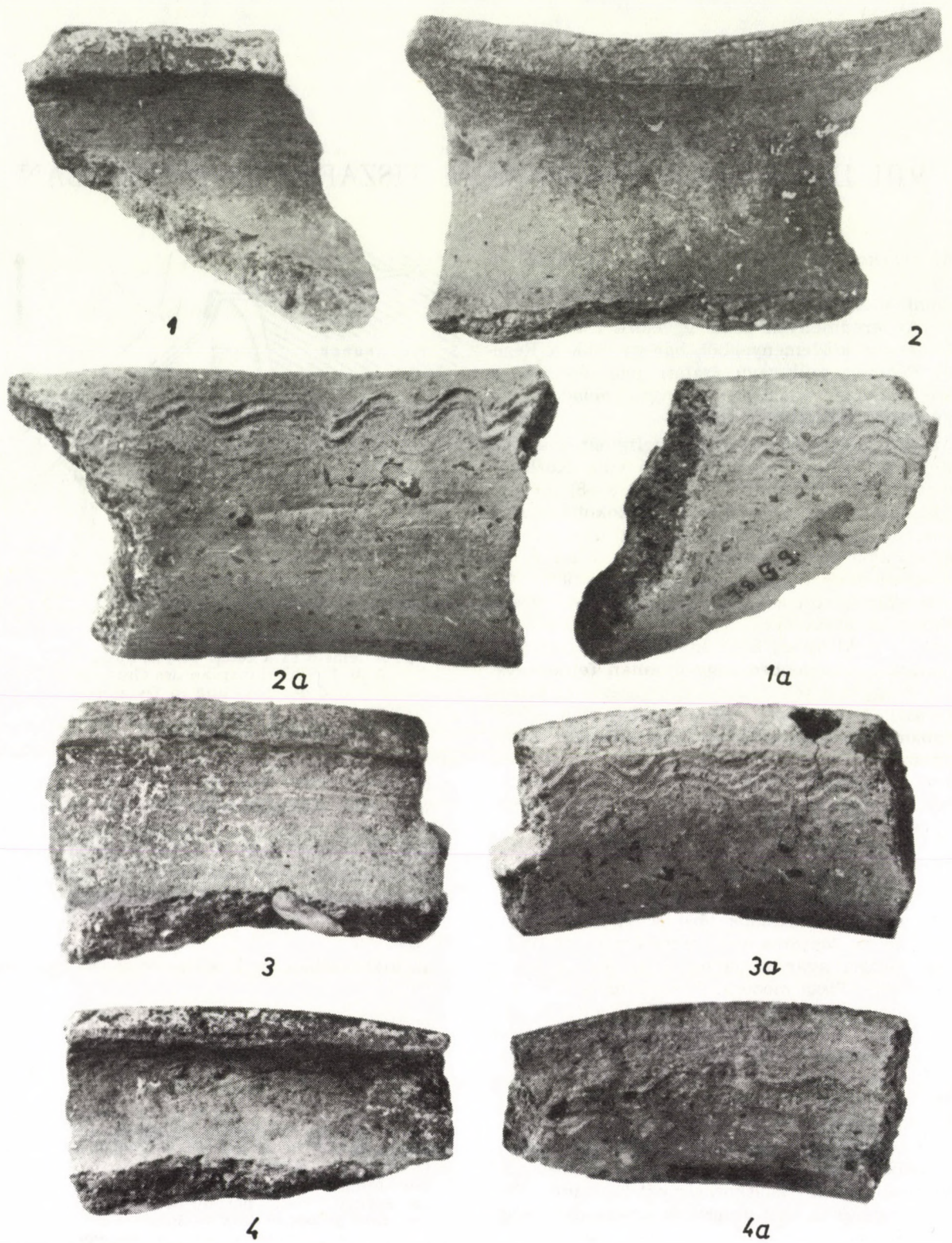
láltunk. A szelvények 2. ásónyoma már a bolygatlan talajt hozta felszínre, így semmi reményünk nem lehetett esetleges telepjelenségek, házak, gödrök stb. megfigyelésére. Ugyanezen a területen még abban az évben saját ásatása kapcsán Fodor I. újabb kutatóárkokat húzott, hasonló eredménnyel. A feltárt leletanyagot a MNM Régészeti Osztályának Népvándorláskori Gyűjteménye őrzi 78.5.1.—23. ltsz.-on.

Az alábbiakban az I. kutatóárok anyagát adjuk közre.

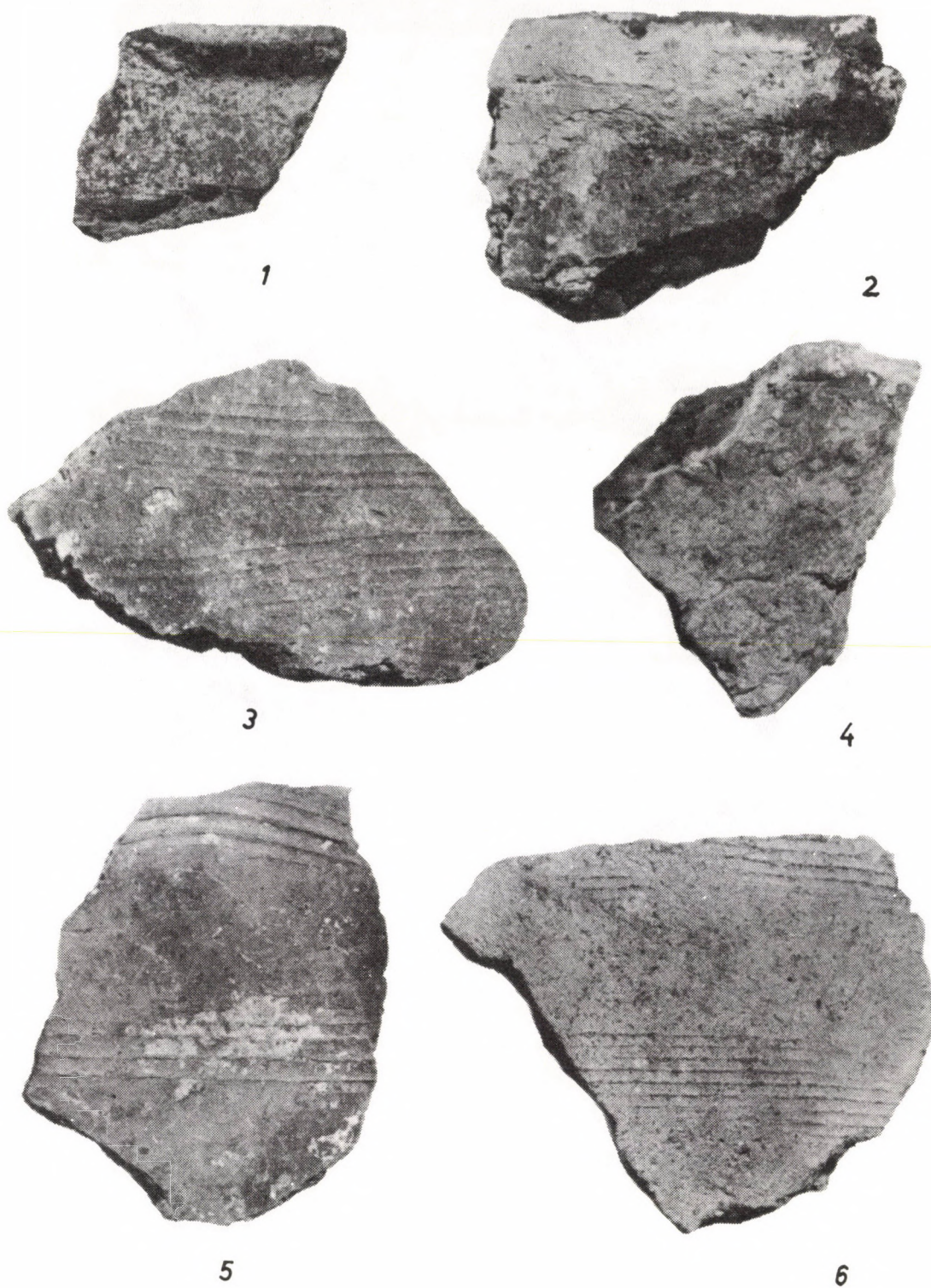
1. Kerámia

a) edényperemek:

- szürkésbarna, vastagfalú, kézi korongon készült, kihajló, profilált peremrész, erősen soványított agyagból. A perem belső oldalán hullámköteg dísz, 2 db (2. kép 1—1a, 2—2a)
- szürkésbarna, kézi korongon készült, kavicsos anyagú, enyhén kihajló peremrész, a belső oldalon hullámköteg díszrel (2. kép 3—3a)
- szürkésbarna, kézi korongon készített, szemcsés anyagú kihajló peremrész, a perem belső részén bekarcolt hullámvonal (2. kép 4—4a)
- szürke, soványított agyagból kézikorongon készített edény kihajló szélű, díszítetlen peremtöredéke (3. kép 1)

2. kép 1—4. Tiszafüred-Majoros (1:1)
 Abb. 2. 1—4. Tiszafüred-Majoros (1:1)

3. kép 1—6. Tiszafüred-Majoros (1:1)
Abb. 3. 1—6. Tiszafüred-Majoros (1:1)

4. kép 1—4. Tiszafüred-Majoros (1:1)
Abb. 4. 1—4. Tiszafüred-Majoros (1:1)

- szürke, barna foltos, kézzel formált, duzzadt szélű, enyhén kihajló peremrész. Anyaga durva, szemcsés (3. kép 2)
- szürkésbarna, durva anyagú, kézzel formált, díszítetlen, enyhén kifelé ívelő peremrész (3. kép 4)

b) oldalfal töredékek:

- világos szürkésbarna, vastagfalú, szemcsésanyagú, kézi korongon készített, nagyobb méretű edény oldaltöredéke. Felületén két kötegben hullámvonal (3. kép 3)
- világosszürke, kézi korongon készített, laza vonalköteg díszes oldaltöredék (3. kép 5)
- világosszürke, finom szemcsés anyagú, korongolt oldaltöredék, két sávban bekarcolt vonalköteg dísz (3. kép 6)
- sötétszürke, szemcsés anyagú, vastagfalú, kézi korongon készített edény oldaltöredéke. Felületén laza vonalköteg dísz (4. kép 1)
- barnásszürke, füstfoltos, finoman szemcsés anyagú, korongolt oldaltöredék, lazán váltakozó hullámvonal és vonalköteg sávokkal (4. kép 3)
- szürkésbarna, szemcsés anyagú, kézi korongon készített edény töredéke, sűrű hullámvonal és vonalköteg díszel (4. kép 2)
- sötétszürke, kézi korongolt, vonaldíszes oldaltöredék (4. kép 4)
- szürkésbarna, korongolt, szemcsésanyagú oldaltöredék, hullám- és vonalköteg díszel (5. kép 1)
- világosbarna, korongolt, vékonyfalú faltöredék, laza hullámvonaldíszel (5. kép 2)
- barnásszürke, korongolt, finoman soványított anyagú oldaltöredék, laza, nagyívű hullámvonaldíszel (5. kép 3)
- szürke, korongolt, szemcsés anyagú oldaltöredék, egymást metsző hullámvonalköteg díszel (5. kép 4)
- vastagfalú, barnásszürke, szemcsés anyagú, kézi korongon készített oldaltöredékek, sűrű hullám- és vonalköteg díszel (6. kép 1—3)
- sárgásbarna, korongolt, jól iszapolt agyagból készített, vonalköteg díszes oldaltöredék (6. kép 4)
- külső oldalon barnás, a belső sötétszürke, kézi korongon készített edény oldaltöredéke, laza hullám- és vonalkötegekkel díszítve (6. kép 5)

2. Kisleletek

- kettős csonkakúp alakú orsógomb, finoman iszapolt agyagból világosszürkére égetett, kettősvonalú, rovátkolt cikk-cakk mintával díszítve (6. kép 6)
- hengeres madárcsontból durván faragott tűtartó, díszítetlen. Félkész darab (6. kép 7).

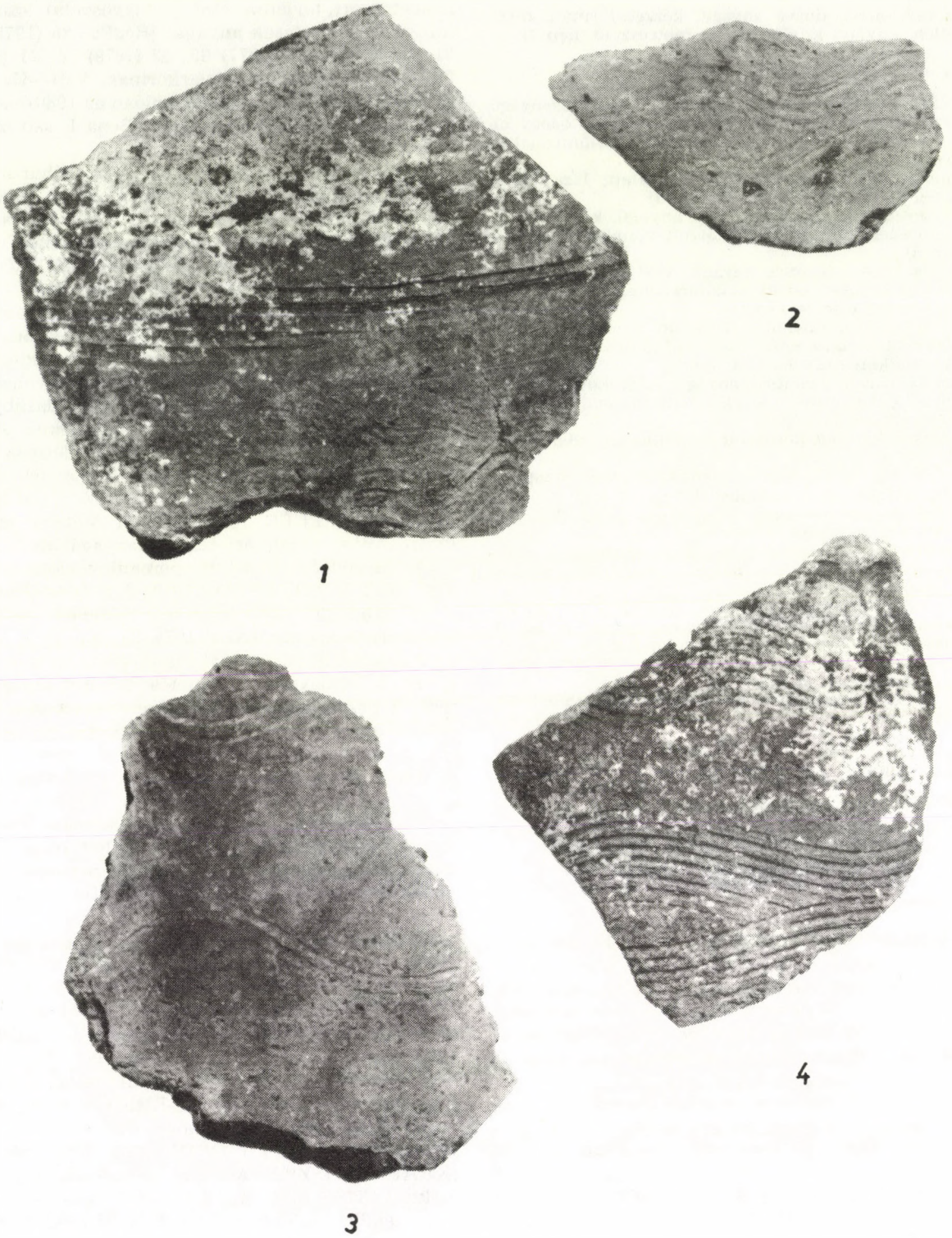
A feltárt kerámia anyag egyöntetű. Erősen soványított agyagból, kézi korongon vagy szabad kézzel készített, szürkés-barna színűre égetett, vastagfalú, öblöshasú, kihajló peremű agyag edények töredékei, melyeknek felületét hullám- és vonalköteg díszek teszik változatossá. Néhány peremtöredék belső oldala is sűrűn hullámvonal díszes.

A tiszafüredi kerámiaanyaghoz hasonló, vagy azal teljesen megegyező telepkerámiát IX. századra keltezett telepekről ismerünk. Szemcsés anyagú, hullámvonal díszes edénytöredékeket nagyobb számban Mátraszőlős (CS. SÓS 1970, I—VII. t.), Darnózszi (PUSZTAI 1974, I—X. t.) és Devinske Jazero (KRASKOVSKÁ 1961, 391—404) szlávnek tartott telepeiről közöltek. Hasonló kerámiát kisebb mennyiségben, későavarkorra keltezett telepekről, mint pl. Fertőd (MIHÁLY 1971, X—XIII. t.), Rácalmás (FÜLÖP 1979, I—IV. t.), Bokros (TROG-

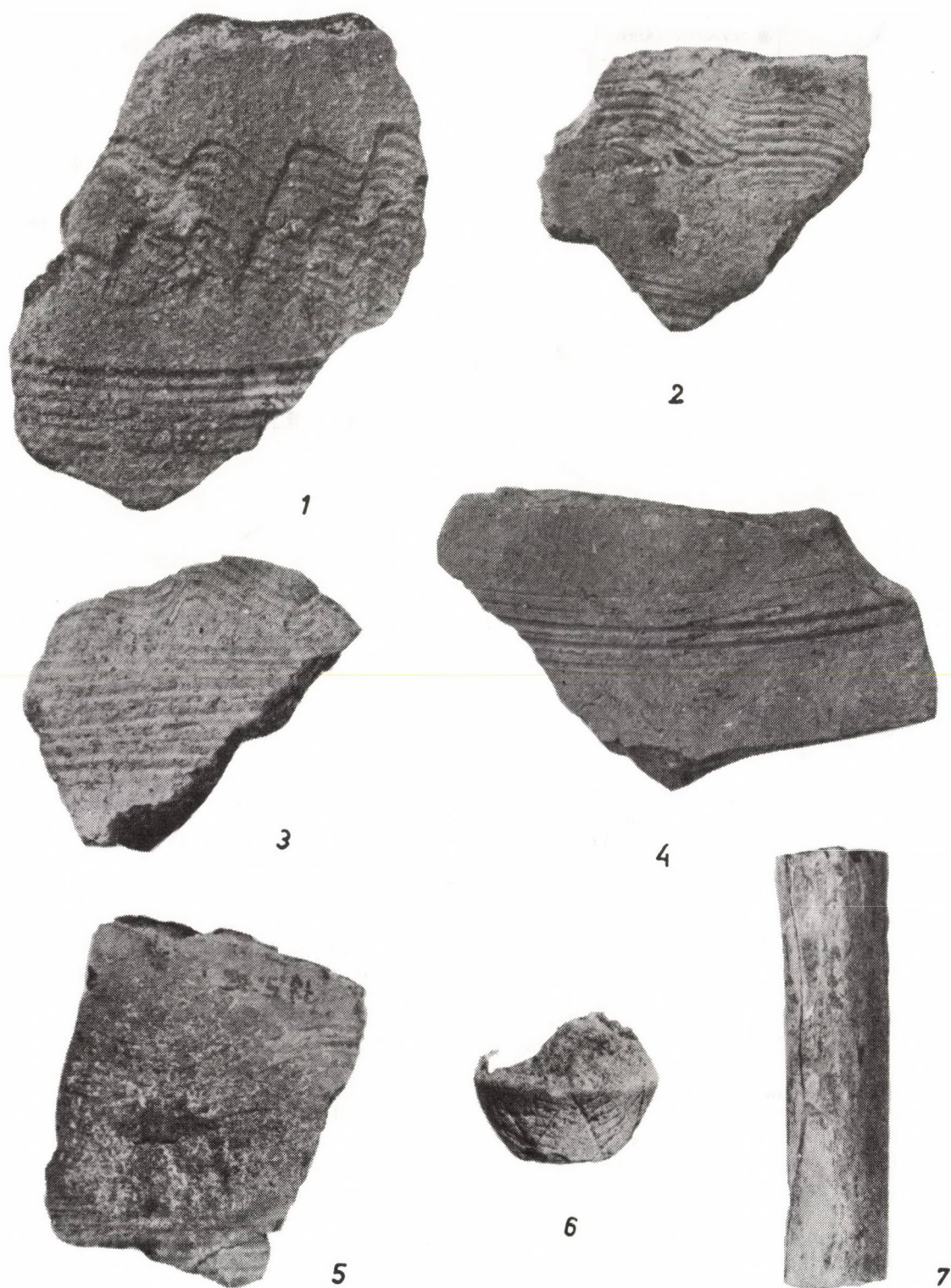
MAYER 1960—62, 3—8) és Eperjes (BÁLINT 1978, 45—47) is közzétettek. A rövid ásatási jelentésekből ismert győri, tarjánpusztai, gyöngyöspatai, szarvasi, hunyai telepásatások anyagát [RégFüz 28 (1975) 75; 31 (1978) 102; 30 (1977) 33; 32 (1979) 73; 31 (1978) 70—71] az ásatók későavarkorinak, VIII—IX. századnak határozták meg, hasonlóan az 1980-ban feltárt kunmadarasi teleprészhez. (Bóna I. szíves szóbeli közlése).

Mesterházy K. összegyűjtötte Hajdú-Bihar megye IX—XIII. századi településtörténetéhez a régészeti adatokat (MESTERHÁZY 1974, 1—30. kép) és több IX. századra keltezhető kerámia töredéket talált. Hajdúböszörmény, Egyek, Debrecen (több lelőhely), Nagyléta, Berettyóújfalú, Bojt lelőhelyekről a debreceni múzeumba került kerámiatöredékek anyaga, színe, kidolgozása és díszítése a tiszafüredihez több esetben nemcsak hasonló, hanem azzal megegyező. A tiszafüredi szemcsés anyagú, hullámvonal díszes edénytöredékek legjellegzetesebb darabjai a belső oldalukon is díszített peremtöredékek. A hasonlóan díszített zalavári IX. századi edények kapcsán Fehér G. megjegyzi, „hogy a későavarkori kerámia nem különbözik a zalavári IX. századi kerámiától”. (FEHÉR 1954, 262). A fentebb idézett mátraszőlősi, rácalmási telepek anyagában is találunk hasonlóan díszített peremtöredékeket (CS. SÓS 1970. V. t. 1; FÜLÖP 1979, II. t. 2) és előkerült a hajdúböszörményi szórvány cserepek, edények között is (MESTERHÁZY 1974, 23. kép 2). A szemcsés anyagú, hullámvonal díszes edények nem idegenek a későavarkori temetők kerámiaanyagában sem. A tiszafüredi telepanyagból elsősorban a belső oldalukon is díszített peremtöredékeket hasonlítottuk össze a hasonlóan díszített későavarkori edényekkel. Mivel a tiszafüredi avar temetőben nincs edénymelléklet, ezért az összehasonlításhoz a Kárpát-medence más területein fekvő későavarkori temetők edénymellékletes sírjait kellett megvizsgáljunk. Az összehasonlítást a díszített peremű edénymellékletes sírok leletegyütteseinek figyelembe vételével végeztük.

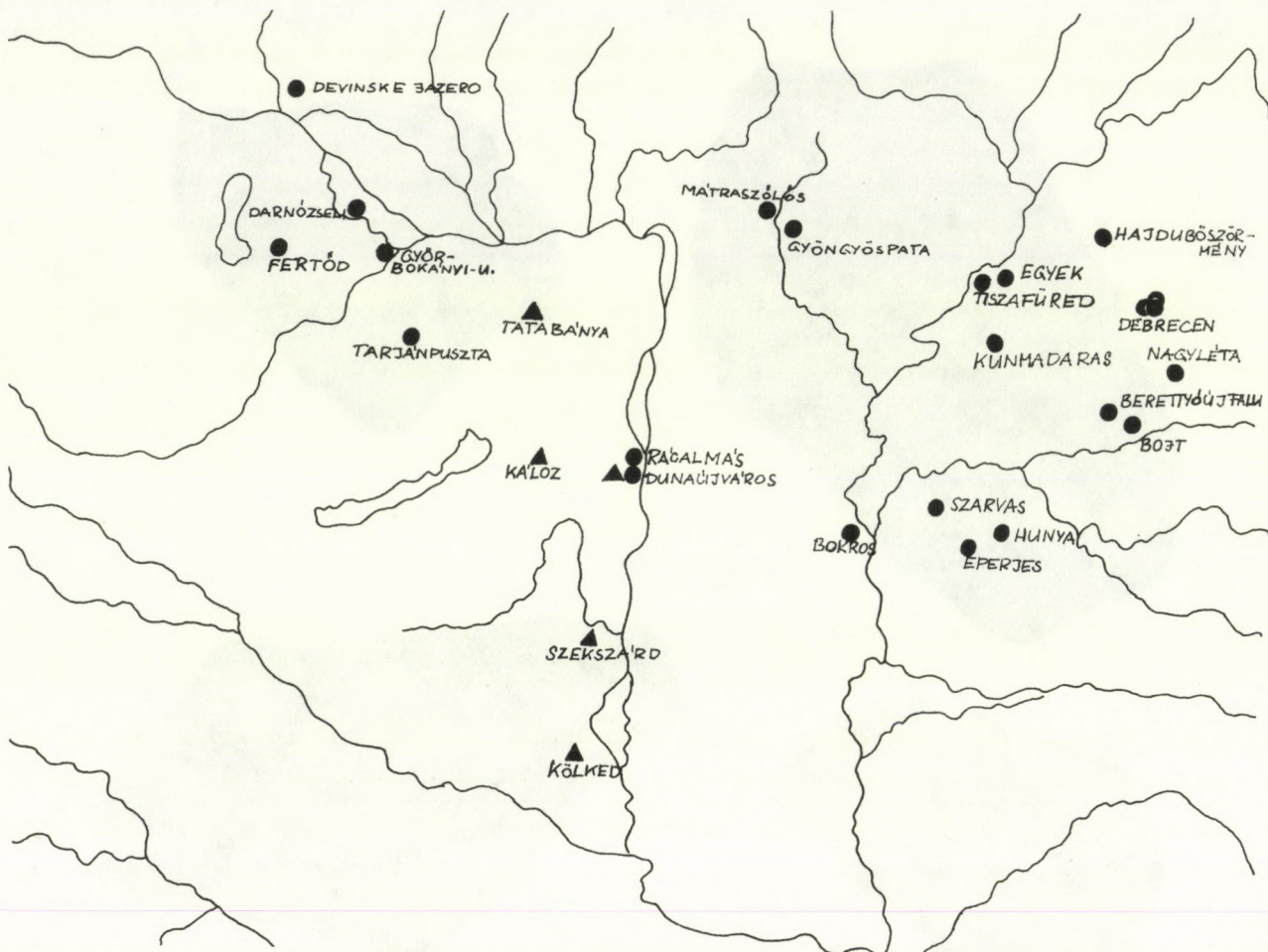
A perem belső oldalán is díszített edényeket nagyobb számban Pilismarót—Basaharc (FETTICH 1969, 15; 56; 73), Szob (KOVRIK 1975, Fig. 4/1; 5/2; 7/1; 8/1; 9/2; 9/1; 11/3; 12/5), Mosonszentjános (MNM-ban), Nové Zámky (Érsekújvár) (ČILINSKA 1966, LIX. t. 2), Záhorská Bystrica (Beszterce) (KRASKOVSKÁ 1971, 50. kép 5; 51. kép 1), Žitavska Ton (Zsitvatő) (BUDINSKY-KRIČKA 1956, II/33; IV/28; X/43; XXXIII/3), Želovce (Zsély) (ČILINSKÁ 1973), Prša (Perse) (TOČIK 1963, XI/4), Ártánd (KRALOVÁNSZKY ásatása), Romonya, Győd és Kékesd (KISS 1977, XLIX/1; XX/1; VII/1—2; VIII/2) temetőiben találunk. Ez a díszítési mód az zsélyi temetőben a legáltalánosabb, ahol a többszáz edény zömét a perem belső oldalán is díszítették. A kísérőleletek tanúsága szerint a temető legkorábbi (VII. század utolsó harmada) edényeinél még hiányzik ez a díszítés, de a későbbieknél annyira általánossá

5. kép 1—4. Tiszafüred-Majoros (1:1)
Abb. 5. 1—4. Tiszafüred-Majoros (1:1)

6. kép 1—7. Tiszafüred-Majoros (1:1)
Abb. 6. 1—7. Tiszafüred-Majoros (1:1)

7. kép Avarkori (VI—IX. század) telepek és telepnyomok a Kárpát-medencében

▲: kora avarkori; ●: késő avarkori

Abb. 7. Awarenzeitliche Siedlungen und Siedlungsspuren (6—9. Jh.) im Karpatenbecken

▲: frühawarenzeitlich; ●: spä awarenzeitlich

válik, hogy nem korjelzőnek, hanem helyi sajátjának tekinthető.

A perem belső oldalán díszített edények (a szélyi temető kivételével) általában szegényes mellékletű sírokban találhatók. Csatok, kések, karikák az általános mellékletek, néhol azonban több, a relatív kronológia szempontjából fontos kísérőlelet is napvilágot látott. Öntött indás övdíszek, vésett-poncolt mintás bújtatóval voltak a mosonszentjánosi 58. sírban (MNM ltsz: 3/1927. 314—5); pikkelymintás kettőslapú nagyszíjvég, egybeöntött testű csattal az érsekújvári 387. sírban (ČILINSKA 1966, LIX/2). Zsitvatón a peremen díszített edények gazdag lovas-sírokban voltak (1, 6, 31. és 33. sír), melyekben egyenestalpú kengyelek, oldalpáncélos vaszablák, lándzsák, aranyozott, préselt, kerek veretek és téglalapalakú, füles, öntött bronz lószerszámdíszek voltak. Női sírokban is megtalálható a peremen díszített edény, összetett iker-, és dinnyemag gyöngyökkel, hasábcsőgös fülbevalókkal (Perse 93. sír, Ár-

tánd 153, 131 és 107. sír) vagy kétszeres hajlítású „S” végű hajkarikával, dinnyemag gyöngyökkel (Beszterce 256. sír).

Az edények egyrésze fenékbélyeges, pl. Zsitvató 6. sír, Szob 87. sír, Pilismarót 177. és 221. sír, a besztercei 256. sír edényének talpán pedig köralakú benyomódás (delle) látható.

A felsorolt lista alapján megállapítható, hogy a perem belső oldalán díszített edények olyan lelet-együttesekben fordulnak elő, amelyek az avarkor legkésőbbi időszakának jellemzői. Ez az időszak több lelet, de elsősorban a többszörös hajlítású „S” végű hajkarikák alapján a IX. századnál előbbre nem tehető. Az avarkor legkésőbbi időszakának jellegzetes leleteiként számontartottak közé, mint a vésett-poncolt mintás veretek, öntött lószerszámdíszek, ikergyöngyök, „S” végű hajkarikák (erről legutóbb GARAM 1981) sorolhatók tehát a szemcsés anyagú, kézi korongon készített, szürkésbarnára égetett, gyakran 15 cm-nél magasabb, öblös agyag-

edények is, melyeknek felületét hullám- és vonal- köteg díszíti, néha peremük belső oldala is díszített, talpukon pedig delle vagy fenékbélyeg található.

Az összehasonlító vizsgálatok szerint a tiszafüredi telepnyom kerámiája jellegzetes a későavarkori temetők emlékanyagában, így ezt a teleprészt is későavarkorinak, VIII—IX. századnak tartjuk. Nem mond ellent ennek a keltezésnek és etnikai hovatartozásnak a telepről előkerült kettős csonkakúp alakú orsógomb és csont tűtartó sem. Hasonlókkal a tiszafüredi temető sírjaiban gyakran találkozunk. A csont tűtartók — erre Szabó János Győző lektori véleményében hívta fel a figyelmemet — az időrendi megállapításokat támasztják alá és a nem szláv etnikum mellett szólnak. Időrendi feltételezésünket megerősíti a bokrosi, rácalmási és dunaújvárosi (1980) teleprészek emlékanyaga is, amelyeken a tiszafüredihez hasonló kerámia töredékek mellett csak kizárólagosan a későavarkorra jellemző vékonyfalú sárga kerámia töredékeit is megtalálták (FÜLÖP 1979, IV. t. 1; 4; 11; és ugyanő szíves szóbeli közlése). E tény ismeretében kérdőjelezzük meg a tiszafüredihez hasonló leletanyagú matrászőlősi, darnózselli és Devinske Jazero-i telepek szlávként való meghatározását. Mindhárom lelőhely közelében több későavarkori temető is található, azok közül valamelyik feltehetően a fentebb említett telepekhez tartozott.

A jelenleg legnagyobb avarkori telep (több mint 100 ház) ásatója Kiss A. a kölkedi temetőről és telepről adott előzetes jelentésében nem a teljesség-

re törekedve, inkább csak a fontosabb lelőhelyeket felsorolva összeállította a Kárpát-medencében addig ismert 5—9. századi telepek listáját (KISS 1979, 185). Adatait, avarkori vonatkozásban kiegészítve, lelőhely térképen tüntettük fel (7. kép), külön jellellátva az eddig biztosan koraavarkorinak meghatározott telepeket (háromszög alakú jel). A térképen köralakú jelet kaptak az eddig ismert későavarkorinak meghatározható (VIII—IX. századnak) teleprészek, telepnyomok és szórványleletek. A lelőhelytérkép nem a véglegesség és teljesség igényével készült, csupán jelezni kívánja az avarkori telepkutatás jelenlegi állását, bizonyítva egyben azt, hogy a hullámvonal díszes, szemcsésanyagú telepkéremia a korai szürke kerámiához hasonlóan az adott korszakban a temetők által már határolt szállásterület határain belül is ismert, azaz nem kizárólagosan szláv etnikum jelző.

A tiszafüredi telepnyomban feltehetően a nagy-kiterjedésű és minden valószínűség szerint a IX. században is használt temető egyik késői, VIII—IX. századi telepének nyomát találtuk meg a temetőtől 400—500 m-re levő kanális keleti oldalán.

A telep, az egykori földrajzi körülményeket figyelembe véve, ideális helyen feküdt. A teleptől ÉK-re, kb. 800 m-re egy Holt-Tisza ág volt, melynek vonalát homokhátak kísérték. Egyiken, a Holt-Tiszába ömlő kis ér partján volt a telep, vagy a telepek egyike, a másikon pedig, az ér túlsó partján a temető.

Sz. Garam Éva

IRODALOM

BÁLINT 1978

CS. BÁLINT, *Koraközépkori falunyomok a Csongrád megyei Eperjesen*. Tiszatáj 32 (1978) 41—47; RégFüz 31 (1978) 69.

BÓNA 1973

I. BÓNA, *VII. századi avar települések és Árpád-kori magyar falu Dunaújvárosban. Awarische Siedlungen aus dem 7. Jh. und ein ungarisches Dorf aus der Árpádenzeit (11—13. Jh.) in Dunaújváros*. Fontes ArchHung 1973.

BUDINSKÝ-KRIČKA 1956

V. BUDINSKÝ-KRIČKA, *Pohrebisko z neskorej doby avarskej v Žitavskej Tóni na Slovensku. Ein Gräberfeld aus der späten Awarerzeit in Žitavska Tón in der Slowakei*. SA 4 (1956) 4—131.

ČILINSKA 1966

Z. ČILINSKA, *Slawisch-awarisches Gräberfeld in Nové Zámky*. ArchSlov Fontes 7 (1966)

ČILINSKA 1973

Z. ČILINSKA, *Frühmittelalterliches Gräberfeld in Želovce*. ArchSlov Catalogi 5 (1973)

FEHÉR 1954

G. FEHÉR, *Les feuilles de Zalavár*. ArchActaHung 4 (1954) 201—262.

FETTICH 1969

N. FETTICH, *Das awarenzeitliche Gräberfeld von Pilismarót—Basaharc*. Budapest 1965.

FÜLÖP 1979

GY. FÜLÖP, *VIII—IX. századi településnyomok Rácalmás-régi vasút állomáson*. Alba Regia 17 (1979) 267—270.

GARAM 1977

É. GARAM, *Tiszafüred—Majoros*. RégFüz 30 (1977) 41.

GARAM 1981

É. SZ. GARAM, *A böcsi későavarkori lelet és köre*. ArchÉrt 108 (1981) 34—51.

- KISS 1977 A. KISS, *Avar Cemeteries in Country Baranya*. Budapest 1977.
- KISS 1979 A. KISS, *Das Gräberfeld und die Siedlung der awarenzeitlichen germanischen Bevölkerung von Kölked*. *FoIArch* 30 (1979) 185—192.
- KOVRIG 1975 I. KOVRIG, *The Szob Cemetery*. in: É. GARAM—I. KOVRIG—J. GY. SZABÓ—GY. TÖRÖK, *Avar Finds in the Hungarian National Museum*. Budapest 1975.
- KRASKOVSKÁ 1972 L. KRASKOVSKÁ, *Slovensko avarské pohrebisko pri Záhorskej Bystrici*. Bratislava 1972.
- KRASKOVSKÁ 1961 L. KRASKOVSKÁ, *Slovenské sídlisko pri Devinskom Jazere*. *Die slawische Siedlung bei Devinske Jazero*. *SA* 9 (1961) 391—404.
- MESTERHÁZY 1974 K. MESTERHÁZY, *Régészeti adatok Hajdú-Bihar megye területe IX—XIII. századi településtörténetéhez*. *Archäologische Angaben zur Siedlungsgeschichte des Komitates Hajdú-Bihar in den 9—13 Jahrhunderten*. I—II. *DMÉ* (1974) 95—174; (1975) 211—266.
- MIHÁLY 1971 P. MIHÁLY, *Régészeti kutatások a Hanságban I*. *SSz* 25 (1971) 17—28; 109—117.
- PUSZTAI 1974 R. PUSZTAI, *Jelentés a Darnózseliben talált szláv település próba-ásatásáról*. *Bericht über die Probeausgrabung der schlawischen Siedlung in Darnózseli*. *Arrabona* 16 (1974) 45—62.
- CS. SÓS 1970 Á. CS. SÓS, *Frühmittelalterliche slawische Siedlungsreste im Zagyvatal*. *SA* 18 (1970) 97—112.
- TOČIK 1963 A. TOČIK, *Pohrebisko a sídlisko z doby avarskej riše v Prši*. *Gräberfeld und Siedlung aus der Zeit des awarischen Reiches*. *SA* 9 (1963) 121—198.
- TROGMAYER 1962—62 O. TROGMAYER, *Népvándorláskori telepnyomok Bokros határában*. *MFME* (1960—62) 3—8.

SIEDLUNGSSPUR AUS DEM 8—9. JH. IN DER GEMARKUNG VON TISZAFÜRED

Auszug

Bei der im Jahre 1976 in Tiszafüred (Kom. Szolnok) in der östlichen Gemarkung der Ortschaft, 400 m weit von dem in den Jahren 1965—72 freigelegten, 1300 Gräber zählenden mittel- und späta-warenzeitlichen Gräberfeld durchgeführten Ausgrabung haben wir ohne Siedlungsspuren Gefässfragmente und kleinere Gegenstände gefunden.

Das Material der erschlossenen Keramik ist einheitlich. Es handelt sich um Fragmente von aus stark gemagertem Ton an der Drehscheibe oder mit der freien Hand hergestellten, gräulichbraun gebrannten, weitbauchigen Tongefässen mit ausladendem Rand, deren Oberfläche von Wellen- und Lini-
nienbündelverzierungen abwechslungsreicher gestaltet ist. Auch die Innenseite einiger Randfragmente ist durch dichte Wellenlinien verziert. Ähnliche Gefässfragmente sind uns in grösserer Anzahl von den für slawisch gehaltenen Siedlungen von Mátraszőlös, Darnózseli und Devinskè Jazero sowie von den auf die Spätwarenzeit datierten Siedlungen von Fertőd, Rácalmás, Bokros, Eperjes bekannt.

Die charakteristischsten Stücke der aus körnigem Material hergestellten und mit Wellenlinien verzierten Gefässfragmente von Tiszafüred sind die auch in ihrer Innenseite verzierten Randfragmente. Auch in awarischen Gräberfeldern kommen ähnliche Gefässe vor (Pilismarót—Basaharc, Szob, Mogenszentjános, Nové Zámky, Záhorska Bystrica, Žitavska Tón, Želovce, Prša, Ártánd, Romonya, Gyód und Kékesd).

Die an der Innenseite des Randes verzierten Gefässe können im allgemeinen in Gräbern mit sehr armseligen Beigaben angetroffen werden. Von Gesichtspunkt der relativen Chronologie sind die ge-

gossenen, rankenverzierten Gürteldekors von Mogenszentjános, die Schleife mit graviert-gepunztem Muster, die aus Doppelplättchen bestehende und mit Schuppenmuster verzierte Grossriemenzunge (Nové Zámky), die Steigbügel mit gerader Sohle, die Eisentrensen mit Psalien und die rechteckförmigen, gegossenen, bronzenen Pferdegeschirrdekors (Žitavska Tón) sowie die doppelt gebogenen „S“-Haarringe (Záhorska Bystrica) von Belang.

Die an der Innenseite des Randes verzierten Gefässe kommen in solchen Fundkomplexen vor, die für die späteste Periode der Awarenzeit (Ende des 8.—Anfang des 9. Jhs) charakteristisch sind. Den vergleichenden Untersuchungen nach ist die Keramik der Siedlungsspur von Tiszafüred im Denkmalmaterial der späta-warenzeitlichen Gräberfelder charakteristisch, weshalb wir auch diesen Siedlungsabschnitt für späta-warenzeitlich (8—9. Jh.) halten. Diese Datierung und die ethnische Zugehörigkeit wird einerseits durch den von der Siedlung zum Vorschein gekommenen Spinnwirtel und Nadelhalter, anderseits auch durch das Denkmalmaterial der Siedlungsabschnitte von Bokros, Rácalmás und Dunaújváros (1980) bekräftigt. Auf den erwähnten Siedlungen können ausser den der Keramik von Tiszafüred ähnlichen Fragmenten auch die Scherben der ausschliesslich nur für die Spät-
awarenzeit charakteristischen, dünnwandigen, gelben Keramik vorgefunden werden. In der Siedlungsspur von Tiszafüred stiessen wir vermutlich auf die eine späte Siedlungsspur des grossangelegten und aller Wahrscheinlichkeit nach auch noch im 9. Jh. belegten Gräberfeldes.

Éva Sz. Garam

REPORT OF THE BOARD OF DIRECTORS FOR THE YEAR 1950

The Board of Directors has the honor to present to you the report of the management for the year 1950. The year has been a year of steady growth and progress for the company. Our sales have increased by 15% over the previous year, and our production has also shown a significant increase. We have also made considerable investments in research and development, which will enable us to meet the growing demands of our customers in the future.

Our financial position remains strong and sound. We have maintained a healthy balance sheet and a consistent record of profitability. Our cash flow is excellent, and we have no outstanding debt. This financial strength allows us to continue our expansion program and invest in new technologies and equipment.

We are proud of the achievements of our employees and the dedication of our management team. We have a highly skilled and motivated workforce that has been instrumental in our success. We will continue to invest in our human resources and provide excellent training and development opportunities for all our employees.

Looking ahead, we are optimistic about the future of our company. We believe that our strong financial position, combined with our commitment to innovation and customer service, will enable us to achieve even greater success in the years to come. We are confident that our management team and employees will continue to work hard to make us a leader in our industry.

We thank you for your continued support and confidence in our company. We are committed to providing you with the highest quality products and services, and we look forward to serving you in the future. We are confident that our strong financial position and commitment to innovation will enable us to meet the growing demands of our customers in the future.

Very truly yours,
[Signature]
[Name]
[Title]